

VOJENSKÉ HUMORESKY

od LUDĚKA ARCHLEBA.

Lojzík a Baruška.

Lojzík byl nejmenším vojákem druhé setniny, největším však filutou celého pluku. Pověst jeho, jako fešáckého tanečníka a takto moc pěkného vojáčka, známa byla po všech nedělních tanečních celých Prahy, obzvláště v šestikrokovém valčíku byl prý nedostupným mistrem. A jak uměl valčík znamenitě "zaválet," tak uměl i výtěčně své tanečnice vyřádati, — věděl, že od žádné košem nedostane a byl na to hrd.

Kromě kasárníka nebál se Lojzík na světě ničeho — ani ženských ne. Každý týden míval jinou — a jednu onačejší a baculatější než druhou — on totiž na "kulatý tento svět" náramně držel.

Jednoho dne po rozkaze Lojzík šel na procházku na Belvédér. Toulaje se a zevluje, dokoufal poslední "dramatické," když pojednou zaslechl za houštinou, jež jej od druhé setky oddělovala, ženský hlas hněvně volající: "Já s vámi nic nechci mít, jděte si svou cestou! Já žádnému cibilistovi nevěřím, kdyby se přede mnou rozkrájel a proto mně dejte pokoj, — anebo zavolám policajta."

Lojzík uslyšev slovo "cibilista" a spatřiv skrze křoví na lávce boubelatou kuchařinku, ovšem vzplanul ihned hněvem spravedlivým nad drzostí jejího přisedání, vyřít se jako šelma z úkrytu a hnál se po milém civilovi.

Tento spatřiv nenadálou posilu na straně dobřaně, vzdal se své posice a koncentroval se rychle někam, co možná nejdále z dostřelu. . . Lojzík hned jako vítěz, opanovav terén, neprónásledoval vysokomyslně nepřítel, nýbrž zaujal diplomaticky zanechanou posici a galantně oslovil polekanou kuchařinku.

Baruška, — tak se jmenovala okkupovaná pevnost — byla pravý exemplář pražské kuchařky; pomalá, prorostlá, vyžehlená jako panenka až do těch tkalounův u zástěrky, — a zamilovaná do modrého sukna až hrůza. A měla ještě jednu tcnost, totiž velkou službu, a tu Lojzík také nanejvýš potřeboval.

Když za hodinku vstali s osudné lávky a ubírali se zvolna ku Praze, byla již Baruška Lojzíkova "starou." A nikdo jí to nebude mít za zlé, kdo zná náramnou přitažlivost dvojhoj sukna. . . .

Druhý večer po té přešlapoval již Lojzík před domem, kde Baruška sloužila u bezdětné rodiny nějakého rady na odpočinku, čekaje trpělivě na slíbený večera deputat, — první večerku.

Konečně se jí dočkal, byla delikátní; druhý den byla ještě delikátnější.

(Ó, Lojzíčku, kdybys věděl, co tě vše čeká za tyto večery a jaká muka zkusíš, jakživ bys byl nevysovolodil Barušku z úkladů civilisty, — však pozdě bycha honiti!)

Baruška se smluvila s Lojzíkem, jak se sluší a patří, o deputátu a apanázi, jejíž výsledkem bylo, že mu dá, kdykoliv k ní přijde, slušnou večerku a desetník, každou neděli pak, povede-li ji "na aus," zaplatí ona útratu a dá mu ještě zlatku na "extra" výlohy.

Úmluva spečetěna první pusou, po níž se Lojzík hned hlásil o první honorář: — šestáček stříbrňoučký.

A nyní táhl náš Lojzík každou neděli hned po rozkaze s Baruškou za Strahovskou bránu "na Marjánku," kde byl jejich terén, a Baruška vznášela se blažená v náručí fešáckého kmána, provázána závistnými zraky ostatních tanečnic.

Tak to šlo po celé léto; ale vše kazící zub času hlodal již i na lásce našeho párku. . . .

Lojzík dosluhoval třetí rok.

"Za dva a pět" měl již jíti domů, a kdyby mu dali na ten čas "ucho pod kavalec," tož by to již vydržel, jak říkával svému bezprostřednímu představenému, frajtru Krejčovi; v myšlénkách pak zalétal častěji do Štreplovic, rodné to své vsky, a v duchu viděl se v neděli na "hořejší hospodě" u muziky; viděl již, jak se o něho děvčata perou, a což černobrvá Nanča poklasných z panského, která mu o poslední krátké dovolené slíbila, že bez něho na Havelské posvícení ani k muzice nepůjde, nepřijde-li z vojny do té doby domů! A ono se to právě tak pěkně hodilo, že přijde o dva dny dříve.

A pak: vždyť mu slíbil pan pojezdny službu na panském a poklasných Nanča k tomu, — Lojzík mimovolně natěl sobě šístky a vzal posici.

Tak osnoval svoje plány pro dovolenou. V kufru pod postelí, pečlivě zavřeném, měl již nový klobouk, pěkný límec z celluloidu a červenou kravatu; až pan "féla" vydá civilní šaty z magacínu, kamarád Jehlička je poopraví, — a pak hajdy domů. Bude po žních, vše sklizeno, tedy málo práce, a to posvícení, — to bude radost! Až sobě poskočil. . . .

Náhle však sobě vzpoměl, že jde na sedmou, a že naň čeká Baruška s večerou a desetníkem. Hlad jej upomenul na lásku.

Nějak nerad loudal se dnes po ulici k ní.

Vyhlížela již ze vrat a spatřivši jej, šla mu vstříc, usmívajíc se co nejprfjemněji. Poslední čas pozorovala také, že Lojzík už není tolik šprymovným, a že žár lásky jeho k ní uhasíná. Rozdmychovala jej sice jak mohla, ba přistříčila Lojzíkovi mnohdy i o desetník více, však nic naplat, — Lojzík stával se chladným jako ocel jeho "bødla." Ano jednou dokonce jí vzkázal po "šlofovi", že jde na týden na stráž do hostivické brachárny, a zatím jí fekla Fanny od presidentů, že jej v neděli na své vlastní oči viděla u Rozvařilů na zpěvácích a jak prý byl rozpustilý. Ale to vše chytrou Barušku neomráčilo; měla svůj plán a rozestřela prozřetelně sítě, jimiž doufala Lojzíka pevně, "na losmrti" zadržnouti.

"Tě böh, Lojzíčku, což pak tak smutně?" láskala se a ihned vyrukovala s balíčkem; "tuhle náš milostpán ti posílá nějaká cigara, jsou to prý špeciely, nebo jak se jím říká, víš; více jsem jich vzít nemohla, aby toho nepoznal," a vrhnouc šelmovský pohled na Lojzíka, zavěsila se mu na rámě.

Ale to Lojzíkem už nehulo.

Baruška vysyláje žhavé šípky svých očí na milence a tisknouc pozněňhla ruku jeho ku svému okrouhlému ramenu, tázala se dále hlasem andělsky svůdným: "Lojzíčku — poslechni — máš mne rád?"

"Inu, to víš; což pak jsem ti to již nefekl tisíckrát?" odpovídá Lojzík lakonicky.

"Lojzíčku, poslouchej," a při tom přimhouřila potutelně oči, "milostpáni jeli někam ven a přijedou až zítra; pojd' ke mně nahoru do kuchyně. Dám ti k večerku dnes miškulanci se šnitlikem, ty o tak rád jíš, a já vezmu nějaké pivo nahoru — no, pojd', Lojzíčku, vždyť jest tam jen stará Kátla, vyvář prádlo v prádelně."

"Nu, tak třebas," odvětil Lojzík a stoupal nahoru do prvního poschodí. Náhle mu projela hlavou myšlénka, až se mu otřásl osrdí. "Že chce, abych si ji vzal?" Tohle takhle! Co by říkala doma Nanči poklasných? Prach sak. . . .

Přišli nahoru do kuchyně; Baruška pobízí však dále do pokoje — "vždyť nejsou páni doma" — a již se noří Lojza v měkkých poduškách pohovky. Baruška snáší z kuchyně kde co chutného, i sklenky na pivo, pak přisedne těsně k

němu a připíjí mu na zdraví. Po džbánku prvnímu došla pro druhý i třetí. . . . A v salonu pana presidenta bylo tak útulno a milo.

Bylo již k deváté, když se Lojzík hnál do kasáren, z okna prvního poschodí hleděla za ním Baruška, oči se jí vítězoslavně leskly. Dnes usínala spokojena, vynutila na Lojzíkovi slib, že si ji vezme.

Lojzík nebyl již čtyři dny u Barušky, čtyři dlouhé dny pro roztožené srdce Baruščino. — Dnes přišel právě po čepobití do kasáren, a vejda do světnice s obyčejným "Poslušně hlasím, že jsem doma," pověsil bodlo na "rechnu", a spatřiv, že nemá postel odestlanou, shodil rozmachem vedle již spícího "šlofa" s kavalec i se slavníkem a jal se láteřiti rekrutům, kteří nemají již ani tolik úcty v těle, aby starému vojákovu postel udělali, než se sami ulebedí.

Mezitím, co jeden rekruta postel odestýlati se jal, usedl Lojzík ke stolu, při němž seděla šarže ode dne při světle začaděné lampy, podepřel si hlavu o lokty a hluboce se zamyslíl.

Ve světnici nastalo ticho, rušené pouze chrápáním spících soudruhů a škrtnáním péra frajtra Krejčí, písčícího ranní oznam.

Náhle se Lojzík vzpřimil a uchopil Krejčů za ruku oslovil udiveného: "Poslechni, pane frajtre, co tomu říkáš, moje Bára chce, abych si ji vzal!"

"Nu, tak si ji vezmi!" mluví Krejča, suše hotový oznam nad lampou.

"Ono se ti fekae "vezmi", — ale co s ní. Ona mně sic fekla, že má u pánu státi již dvacítka, a pak že má něco "od zlata", — ale co s tím? Za to si nepořídí ani kaštanův výkladní skříň, a ona chce, abychom si zavedli spolu hokynářství! Já a v Praze hokynářit! Doma mám chalupu a slíbenou deputátní službu na vrchnostenském. To mně poraď nějak lépe, braško!"

"Tak ji pust' k vodě," mluví opět Krejča.

"Ano, pust' k vodě, ale jak? Ona se mne drží jako klišť. Dnes prý již přešlapuje čtvrtý den až do "štrajchu" před kasárny a ptá se každého, jsem-li doma, aby mne vyvolal. Teď jsem jí právě proklouzl do brány, právě když se tázala "štábského," mám-li "kasino" nebo jsem-li v "lapci". Takhle to nemůže zůstat, bratře kamarade, poraď mi, neb se zblázním. Vždyť ta ženská jest s to, aby šla i k regimentraportu prosit za ohlášky, nebo za mnou snad dokonce přijít do naší vsi — no, to takhle by byla pěkná ostuda! Prosím tě, Krejčo, pomoz!"

"Nu, mlč, Lojzíčku," konejší utrápeného dobrák Krejča, "vždyť není dosud tak zle, do dovolené máš ještě celé dvě neděle, a pak, — počkej — pardie — já mám myšlénku. Lojzo, ty se jí zbavíš, a to způsobem, že jí chut' na vďavky přejde! Jen si nyní lehni, já věc promyslím a ráno ti vše povím. Ano, tak to půjde nejlépe!"

"Dobrou noc, nezapomeň tedy," a Lojzík, stáhna ještě svému rekrutovi-šlofovi pod hlavou malou "extra"-podašku, ulebedil se na ní a již chrupal spánek spravedlivých.

Zatím kul frajtra Krejča, jak pomocí Lojzíkovi z rozvášněného náručí svůdného baculíčka — Barušky.

Druhý den ráno po rozmluvě s Krejčou nabyt Lojzík zase bývalé své veselosti. Poskočil na pravém podpatku, šoupl levou nohou do předu, natěl si šístky a celý den prozpěvoval:

Nájočku, zelenej se, má panenko, nehnevěj se, nejde to, nejde to, hmtaršáda nejde to!

Odpoledne pak, hned po rozkaze, šlapal zrádce po čtrnácti dnech opět cestu k Barušce. Nečekal

dole dlouho, za chvíli uvítal jej již proud výčitek, v němž epitheta "nevěřnice, ošemetníku, falešníku" byla pouhými beránky. On však nechal překypět srdce její do poslední kapky, stoje při tom se sklopěnými očima, celý sesmutněn, — ani nedutal. Když myslel, že by toho již mohlo býti skorem dosti, pozvedl nesměle oči k ní a pravil tlumeně, klada při tom pravici k srdci a bera levici Barušku kol pasu: "Ty mně křivdíš, Baruško, nejsem a nebyl jsem ti nevěrným!"

"Snad mne nechceš balamutiti, že's byl celý ten čas stále v kasárnech, však jsem se na tebe dobře poptávala, ty — ty — ty" spustila Baruška na celé kolo.

"Baruško, nevytrhuj mne z feči, nevěř utrahačným jazykům a poslyš mne," udobřoval klidně Lojzík, "ty vš dobře, že tě mám rád až k smrti, a že jsem u tebe několik dnů nebyl, stalo se jen proto, že jsem rozjímal, jak to zaoačiti, abychom se jednou už dostali."

"Psali mně z domova, že na mne čekají, ale já bez tebe nemohu býti živ, raději zemru," pokračoval a při tom objal nevzpouzející se Barušku kol krku, až pocítila něco jako horkou slzu na své ruce, — nebo snad to byl pouze popel s cigaretty? Když ví?

"Lojzíčku, pojd' nahoru, páni jsou dnes v divadle," ozvala se konečně Baruška udobřená, a Lojzík bez zdráhání šel. Po obligátní zase večerku a po přijetí dvouček zavedl sám hovor na ženění, na těžkosti, jaké by mu doma dělali, ba že by mu ani ležstra z fary neposlali, mluvil o vydědění, o požehnaní otcovu, které stává domy, a o kletbě matčině, která je boří, že by jim mohla i zařazený kráček hokynářský rozbořiti; celkem mluvil, jako kniha ne právě nejloupejší, a skutečně Baruška, sedíc u kamen, počala roniti slzy jako hráchy.

"Však, zlatá Baruško, já jsem vymyslel něco, jak se přece dostaneme, všemu světu na vzdory! Miluješ-li mne tak, jako já tebe, rád s tebou zemru. Ano, zemřeme spolu, když se za živa dostati nemůžeme, víd, má zlatá Baruško?"

"Když, Lojzíčku, žádná jiná pomoc není, tak dělej, jak myslíš. Já to s tebou podstoupím, ale víš, jenom abychom se dlouho netrápili, toho se bojím," mluví zoufale plačící Baruška.

"Nic se neboj, drahoušku, spolehej na mne, ale to víš, ani smrt' není jen tak. Musíme mít revolver, neboť jinou smrt' než zastřelením voják a jeho milá sejtí nesmí, to by byla hanba! Ale já náhodou, — a při tom hmatl Lojzík rozpačité po kapsách — "víš, ty bys jej mohla snad sama koupiti."

"Tomujá, Lojzíčku, nerozumím; kup jej sám, já ti naň desetku dám!"

"Baruško, to je málo, kam pak s desetkou, z revolveru za desetku by to bolelo, to kulka moc pomalu letí, víš! Takhle z revolveru za dvacet, pětadvacet zlatých, to už je smrt' — a Lojzík lusknul prsty, "Ondyno se zastřelil jeden vojanský pán z revolveru za padesátku, a to's měla vidět: přišli tam hned po ráně, ale už se ani nehýbal."

Tolik peněz však Baruška nemá, a Lojzík tedy radí, by zastavila hodinky a broží, po smrti bez toho co s tím. Umluveno, že Baruška zastaví své "věci od zlata" a dá Lojzíkovi peníze na revolver. V neděli skončí oba svůj nešťastný mladý život — Baruška už je přes třicet, a Lojzík — třiatdvacet.

Osudná neděle brzo nadešla. Za Strahovskou branou u silnice "na Marjánce" jest, jako když nabije. Dnes je obzvláště veselo, jeť poslední neděle, kdy si ještě synové Marsovi v Praze "zatočí", — za týden budou doma již, co klidní občané, co "cibili". A hle, tamto

v koutě u stolu sedí náš párek, a okolo nich samí junáci od druhé setniny, ano i pan frajtra Krejča přišel "na Marjánku" za svojí partou.

"Lojzík dnes platí," jest heslo, a kamarádi pijí jako bezedná. A což Lojzík, ten dělá dne divy. Právě pozvedl plnou sklenici a připíjí kamarádům: "Jen pijte, bratři, jest to naposledy!"

Houf sklenic se srazil se sklenicí Lojzíkova, pak ještě jednou se sklenicí Baruščinou, a Lojzík zpívá:

Loučení, loučení, jak jest to smutná věc, když se musí rozloučiti, když se musí rozloučiti s panenkou mládenec.

Baruška si utřídí oči do šátku a tuť se k Lojzíkovi. Ona jest nějak zaražená. Za to on jest samý vtip, samá lekrace. A při tom všichni pijí jako dřeví. . . .

Táhne k jedenácté. Lojzík si nechal zahráti solo. Všechno utichlo, neb se rozneslo, ovšem z potají, že Lojzík a Baruška chtějí dnes spolu "z nešťastné lásky" zemřít.

Takový onaký párek! Škoda jich jest! Každý jich lituje, kamarádi podávají jim soustrásné ruce, a Lojzík vede Barušku do kola. Dupne pravým podpatkem, šoupane levou nohou, natře šístky, neodolatelný to svůj pohyb, — a hudba spustí zamilovaný valčík. Třikrát objeli sál kolem, Baruška jen se vznáší a Lojzík postavil se před hudebníky, vydává pyšně pětku a podává ji kapelníkovi: "Teď mně zahrajte, páni muzikanti, naposled nějaký hodně smutný "trauermarš!"

Hudebníci chápou se opět nástrojů a Lojzík mluví ke svým kamarádům, drže naplněnou sklenici v ruce: "Pijte, bratři, tady je ještě pětku na pivo; poslední desítka si musím nechat v kapse, aby svět nefek', že jsme si to snad udělali z neutěšených poměrů, nebo dokonce z nouze! To ještě ne! Tak, a teď s bohem, přátelé, fekněte zítra panu hejtmanovi, že za něj budu v nebi ořodovat. Na zdar! Na shledanou!"

Kapelník zaklepal taktovkou, a hudba velebně spustila:

Až se bude suchá lípa u Nymburka zelenat. . . .

Náš párek kráček volně ze dveří a opustil "Marjánku." —

Za "Marjánkou" rozkládají se kamenné lomy a hluboké šance starého opevnění pražského; místo ve dne osamělé, v noci až příšerně hrůzné. Hrobové ticho tu vládne a jen na vrchu citadely houká sejtěk, prorok blízké smrti, a z nedaleké žumpy odpovídá sbor žabáků truchlivým chorálem. . . .

Tam dva stíny blíž se pomalu k lomu. Nyní stanou.

Měsíček zvědavě vykoukl z mračen a spatřil Barušku plačící a Lojzíčka, jemuž oči přišerně, krvelačně, nebo tak nějak plály!

"Milá Baruško," ozve se po trapné chvíli mlčení hrobovým hlasem náš Lojzík, "ještě jednou se tě ptám, neustoupíš od své myšlénky, vzít si mne?"

Pouhé ikání Baruščino jest mu odpovědí.

"Nu, tedy si pospěšme!" a v ruce Lojzíkove se zableskl revolver. "Teď odporuť svou duši hvězdám, a než umřeme, vyzpoví dáme se jeden druhému, by nás na onom světě nic netřžilo. Ty začneš!"

Baruška celá se třesouc poť "Já bídná hříš. . . ."

"Nic tak, Baruško, do toho nic není, říkej hned hříchy!" vskočil do zpovědi Lojzík.

Strachem polomrtvá Baruška náhle vykřikla, ukazujíc na blízké křoví; zdáloť se jí, že tam vidí nějakou černou postavu.

"Neotálej!" napomíná Lojzík, mávaje revolverem.

"Že jsem mlčestpaní šidila, dráž všechny věci čítala. . . ."

"Z toho si nic nedělej, to udělá te všechny, to každá paní ví. Jen